

BUDA-PESTA

20 Iuliu st. v.

1 Augustu st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redactiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 54.

ANULU XIV.

1878.

Pretulu pe unu anu 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de

anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Sè duplecàmu, au ba, consunatóriele românesci ?

Cu cea mai víua interesare am cetitu „Consideratiunile ortografice“ ale dlui cavaleru I. Puşcariu, scrise pe câtu cu spiritu, pe atátu si cu temeiu, ce le publicà în câti-va numeri mai próspeti ai „Familiei.“ Ne place a crede, cà interesarea va fi fost generala la publiculu nostru cugetatoriu, nu numai cetitoriu, fačia de cestiunatulu studiu, peste totu — cu vre dóue trei esceptiuni — bine rumegatu alu unui veteranu luptatoriu în aren'a literaria româna.

Într'adeveru ar fi si de doritu, ar fi timpulu supremu, sè mai invetiàmú odata si noi Români unu picu de disciplina în tóte, inca si în cestiunile privitórie la dulcea-ne limba naţionala, la scrierea, regularea si cultivarea ei. Ar fi mai multu decâtú consultu, ar fi de lipsa, sè mai ascultàmú si în d'estea de ale limbei de literatorii nostri încaruntiti intru dadacirea acestui, celui mai preţiosu tesauru stramosiescu; si sè nu ne clatimu la tóte vènturile opiniunilor de dî; si sè nu alergàmú copilaresce numai decâtú dupa fia-ce mesteristica — ierte-ni-se espressionea cam cotidiana — caruia póte într'o óra de nelucrare i-a tocatu prin capu sè între si dènsulu în cét'a filologilor cá Saulu între profeti, si sè faca pe reformatoriulu si îndreptatoriulu ortografiei

si alu mersului de desvoltare si cultivare a graiului românescu.

Scimu si noi pré bine si recunóscemu, cà pe câmpulu sciintielor autoritate sînt proprie numai argumentele. Dara, rogu-ve, póte-se óre ratiunabilu macaru presupune, cá în nescari obiecte atátu de abstruse si anevoioése pe câtu si de mare insemnatate, cum e si cultivarea limbei, argumentele si parerile emise cu usióretatea politisarei despre evenimentele de di de càtra nesce delectanti în cele ale limbistici, sè fia mai fundate si mai conforme adevèrului si naturei lucrului, decâtú opiniunile barbatilor competenti, ce-si fecera din studiulu limbei profesiune a vietiei? Ést'a de o parte. De alta parte apoi considerându multimea, vulgulu, glótele, întrebàmú : câti au timpu si câti sînt capabili, séu de aru fi si capabili, câti si-ieau ostenél'a de a aprofundá argumentele sciintifice produse pentru cutare si cutare obiectu? Au nu scimu fia-care din noi díeci si sute de esemple, cà cutari critica si combatu o scriere, de nu lasa una litera buna într'èns'a; o critica dupa spuse si audite, fàra sè o fia vedíutu vre-odata cu ochii? Da; marea majoritate a omenimei, dupa esperientia, remâne de comunu pe suprafaçi'a lucrurilor; dreptu-ce de multe ori chiar argumentele în sine cele mai

debile si mai superficiale, dara aduse înainte sub óre-care forma speciósá, sânt acele, cari o încânta mai multu.

Cu aceste numai atât'a vremu sè constatàm, cà si spre a putè emite o parere sântósa în cutare întrebatiune sciintifica, si spre a o putè apretíu în intrég'a si deplin'a ei valóre, la améndóue deoprotiva se recere studiu; studiu ostenitoriu, îndelungu si seriosu. Numai atât'a vremu sè dicem, cà cei ce din Români n'au timpulu si vocatiunea de a se ocupá în adinsu de dadacirea celei mai nestimate ereditáti strabune, a limbei, aceia aru face bine sè mai vré în cestiunile limbale a sci nitielu si de autoritátile nóstre filologice recunoscute, déca nu de noi, dara recunoscute de straini, de lumea literara a Europei civilisate. La din contra, pentru Ddieu! unde vom ajunge, déca vom face si din limb'a-ne, din modulu scrierei, cultivarei si regularei ei puru si simplu obiectu de moda, dupa capriciulu individualu si dupa cum ne taia pe unulu fia-care capulu?!

O natiune stá séu cade deodata si dimpreuna cu limb'a sa: ¹⁾ este unu adevèru recunoscutu astadi de toti. Limb'a este expresiunea cea mai marcata, mai genuina si mai fidela a spiritulu unui poporu: e unu altu atare adevèru. Sciintí'a limbei, limbistic'a, filogí'a e dechiarata adi regin'a sciintíelor, cá sci-

¹⁾ K. W. L. Heyse: System der Sprachwissenschaft, Berlin 1856; pag. 2—3.

Maritata si totusi fara barbatu.

— Romanu americanu, de Mrs. May Agnes Fleming. —
(Urmare.)

Ânim'a ei întréga se reflectá în cuvintele: „Roberto, oh tu che adoro!“ Cu predilectiune, cu óresicare pasiune parea cà rostiá dèns'a numele si lingusítórele cuvinte italiene: „Roberto, oh tu che adoro!“

Deodata se sculá si scóse unu suspinu adâncu:

— Robert! O! Robert alu meu, rentórece-te!

Ulrich Mason ascultá fórtè emoționatu acésta esclamatíune. Erá totu acea istoria vechia eternu nóua!

Afara se audí sgomotulu unei trasuri si nu multu dupa acea caii se oprira înaintea portalulu. Unu barbatu naltu, betrânu, se coborí; elu pronunçiá câteva cuvinte într'unu tonu demandatoriu si întrá în casa. Apoi cocíerulu mâná sub siópru si érasí urmă o tace-re mortala în castelu.

Tiner'a dama vedíu si audí tóte, si esteriorulu ei se schimbá. Fiinti'a-i mica se parea cà crescú, ochii ei negrii schinteiau, fragedele ei mâni se prefacura în pumni.

— Cá unu cocosíu ce-si sperlesce penele, — cugetà Ulrich, — acestu óspe nu póte fi Robert, càci nu ar fi devenitu asiá de superata.

intí'a unui lucru, prin care omulu, regele întregei creatiuni din universu, se destinge în modulu celu mai pipaitu de câte tóte alalte fiintíe neratiunale. ²⁾ Sè nu o tractàm drept' acea cá de claca, cu usioretate, copilaresce, necuviintiosu; ci déca vomu sè ne apropiàm de dèns'a, sè o facemu totu-de-una cu preparatiunea, bunacuviintí'a, respectulu detoritu unei regine.

Pentru acea, repetim, ne pare bine si gratulàm din ânima, cà dlu cav. de Pusçariu, cá unulu, ce — precum se respica însusi si scim cu totii — „înca din tineretie a contribuitu câte ceva la sustiènerea unitatei ortografice“, si-a redicatu de nou vócea si a apucatu de nou pén'a de defensiune, spre a reprobá inconvenientiele mai nóue ale asiá nimitilor fonetisti, desvelindu cu o cale si unele pecate de ale etimologistilor. Suscriemu cu améndóue mânile sentintí'a condamnatória a dsale, càci „unii din particulari atacându cu tendentiositate unitatea ortografica, unic'a unitate ce mai aveamu noi aici, voru, în loculu ortografieí adoptate de toti prin consense formale si concluse competenti, sè obtruda natiunei pe cale fortíata si necompetenta unu modu de scriere, care prin formele cele stricate numai o deforméza, si o despica într'o limba vechí'a si un'a neológa; si càci ei si-uita, precum cà mai

²⁾ Bunsen: Report of the British Association for the advancement of science, 1847; pag. 257.

Usí'a se deschise si unu omu robustu, cu peru caruntu si mustetie negre, întrá în odaia.

Tóta înfaçisíarea lui erá în armonía cu castelulu posomoritu.

— Cum te afi, Olivio? — o salutá elu usíoru, — schimbatu-s'au în câtvá planurile tale?

Elu ísi trase unu fotelu la caminu, — ísi întinse comodu piciórele lungi, — ísi plecá capulu înderetu, si o priviá când cu dispretíu, când cu compatimire.

— Nu stá aci, Olivio, cá statu'a lui Pygmalion, si — rogu-te — nu mai represintá nici o scena dramatica! Astfel de lucruri se potrivescu frumosu în teatrulu dela Covent Garden; dar în viétí'a de tóte dilele sè parasim tog'a tragica! Vino, spune-mi, nu te-ai uritu înca de acestu castelu cu clotiani si fantome? Nu voiesci sè te rentorei în orasiu?

Ea ilu ascultá si se apropiá de caminu. Ochii ei negrii se pareau, cà se mai marescu de iritatiune; erá o vedere caracteristica: dam'a tinera într'o haina roçia si cu unu peru undulantu auríu, si omulu betrânu cu trasuri aspre si serióse. Asemenarea lor anuncia, cà acelasi sânge curge în vinele améndurora, si cà vointí'a de feru a omulu animá corpulu subtilu alu ei.

— Cu conditiunile tale, unchiule, nu me voiu rentórece în orasiu nici odata, — respunse ea cu voce tremurânda. Eu potu sè traiescu si sè moru aice, déca

avemu si alte corporatiuni cu o competintia multu mai larga si mai potrivita de a se esprime in privintia recerintielor ortografice, precum e Asociatiunea transilv. pentru literatur'a si cultur'a poporului rom., Societatea academica rom. scl." Suscriemu asisidere aperearea, ce face ortografiei cipariene, ca unei scose in adeveru din cea mai intima natura a limbei. si la care ajunsesse pe urma in cele esentiale toti cei vre trei-dieci gramatici romani anti-cipariani, si mai toti din cei post-cipariani. Le suscriemu, — dara nu tocmai in tote.

„Quandoque et bonus dormitat Homerus.“ Asiá i se tãmplã si pré stimatului d. cavaleru. Intre multe, forte multe ratiuni, temeieri, argumente si desluciri bune, i scapara si vre doue-trei neesactitati. Lucru omenescu e a gresi, divinu a-si corege gresiel'a! P. e. remasitie de multariulu neutru limb'a nostra in adeveru pastrã mai numeroase ca ori care alta limba neolatina, si poporul nostru pe cele mai multe locuri le si rostese aieva cu *a* obscuru, era nu, precum afirma d. P., cu *e*: *popora, topora, vasa, osa*, nu: *popore, topore, vase, ose*. Nu crede d. Puscariu? Probedie, lu-rugãmu, a rosti cu *e* chiar unulu din exemplele respective aduse de dsa, cuvãntulu *oua* l. *ova*; sã vedemu, *va* putã scote *oue*, fara ridicul'a schimosire atãtu a cuvãntului cãtu si a falcilor?!

Dara in fine aceste sãnt esceptiuni in limba-ne, si sãntemu cu totulu de acordu cu dsa,

voiu fi silita; inse nu potu sã me supunu. Oh! ce bine ar fi sã moru, cãci vieti'a nu mai are nici unu pretiu pentru mine.

Mr. Lyndilh isi innaltia privirea suridãndu cu sarcasmu.

— Va sã dica, tu esti indiferenta de tote, de cãnd ti s'a dusu Robertu Lisle. Cum ilu si poti aminti, Olivio?! Famili'a nostra arare ori a suferitu vr'o rusine; o astfel de rusine inse, ce tu ni-ai facutu, e rara in ori ce familia. Ce voiesci sã faci deca nu te vei supune?

— Cunosci tu balt'a cea negra dintre bradi, unchiule? De multe ori cãnd cugetu la trecutulu si viitoriulu meu, me cuprinde o dorintia d'a-mi fini acolo tota durerea.

Mr. Lyndilh facu ironicu din umere:

— Astfel de idei trecu curãndu. Si atunci?

— Esti mai tare decãtu stãnc'a. N'ai nici ânima, nici consciintia.

— Olivio, draga, cumpenesce impregiurãrile cu sãnge mai rece! Recunoscu cã eu paru a fi aspru; famili'a Lyndilh a fost totu-de-una asiá, incepãndu din dilele betranului Sir Malise si pâna 'n timpurile nostre. Acestu veneratu predecesoru alu nostru a ucisu mi-se pare chiar in acãsta chilia, pe amantulu soției sale; parintele teu erã asemenea unu omu aspru si de

cã peste esceptiuni vomu trece mai usioru si le vomu subsume, pe cãtu va fi posibilu, sub regulile generale.

Multu mai esentiala si mai afundu taia-toria i este dorintia, cã „Asociatiunea r. transilvana la cea mai de aprãpe a sa adunare nu numai sã se respice de nou in respectulu ortografiei, si reprobãndu tentatiunile fonetice, sã se dechiare de nou pe lãnga ortografi'a etimologica (contr'a carei parti a dorintiei nici decum nu sãntemu); dara inca mergãndu cu unu pasu mai inainte, prin adoptarea duplicatiunilor la consunanti, in interesea unitatii ortografice la toti Romãni, sã se identifice in privintia ast'a cu Societatea acad. rom.“ Acã, cu respectu la partea a dou'a a dorintiei dsale, ni se abatu carãrile; si trebue sã dechiarãmu din capulu locului, cã din convictiune basata pe temeieri, sciintiale sãntemu si vomu fi contra propunerii de a duplecã consunele romãnesci.

Asiá dara duplecarea consunantilor! Nu ne putemu destulu mirã de acãsta dorintia si respectivu propunere a dlui P., carele combate cu dreptu cuvãntu curios'a ortografia a Dictionariulu academieci cu multiplele sale duplecatiuni de consune in modulu celu mai arbitraru, fara nici o ratiune fundata si fara capu: dara in acelasi resufletu recomãnda primirea duplecarii consunatorilor nostre; carele pré bine si pré dreptu accentuãza, cã sistem'a etimologica a scrierei romãne e mai usiora, multu mai usiora decãtu cea asiá numita fonetica,

nu ai fi moštenitu si tu ceva din asprimea acea traditionala, nu ai resiste in astfel de gradu. Nu uitã inse, cã tu ne datoiesci recompensa pentru rusinea —

— Rusine! — ilu intrerupse ea, — sã nu mai intrebuintiedi acestu cuvãntu, te rogu unchiule! De cugeti sã me maritu dupa Sir Hogo Charteris, sã scii, cã mai bine voiu muri.

Mr. Lyndilh o privi de nou cã pe o copila capricioasa, ce resiste, cu tote cã e debila.

— Mai bine vei muri? Sermana Olivio, nu e asiá de usioru a muri! Numai eroinele romanurilor moru la cele mai neinsemnate ocaсии, disparu in mijloculu balului de durerea ânimei sãu devinu victim'a unor friguri consumatore, de cumva cutare Carolu sãu Robertu i parasesce; in vieti'a practica inse nu se intãmpla asiá ceva. Apoi tu apartiãni unei rasse atãtu de sãnetose si de vietiã lunga, incãtu mai ingraba vei muri de podagra sãu de slabirea betranetilor, decãtu de durerea poetica a ânimei. Eu nu credu in ideile serioase de sinucidere; cu noue-spre-diece ani vieti'a e inca dulce, macar de si si-a pierdut pe Robertu alu ei.

Ea sarã in picioare plina de mania.

— Nu me revoltã intru atãta, deca voiesci sã nu me faci nebuna, — strigã ea. Oh! ceriule, îndura-te de mine, cãci pe pamãntu nu mai este îndurare!

cum si mai corespundiatória, ba unica corespundiatória spiritului limbei noastre : dara în același timp nu observa, ce greurate si dificultate p'ací nesuperabila ar întroduce în ortografia-ne duplicarea din vorba. În adevéru făcîia de acésta dorintîia peste voia ne vine în minte o propunere a „Gurei satului“, facuta din incidentele duplecării cestiunate primate mai anu-tiertiu de Societatea academica, cá de óra ce limb'a româna în rostire — afara de compusele ca prep. *in* si cu unu cuvêntu începatoriu cu *n* — nu dupleca consunele, si de óra ce prin cosecintîia ne-ar fi celor mai multi mai ca imposibilu de a scîi, unde sè duplecăm si unde ba, din acésta cauza încai sè le duplecăm tóte.

Ci sè lasàm glum'a la o parte. Lucrulu e pré seriosu. Neduplecarea consunelor este unu puntu din cele mai cardinale în sistem'a limbei noastre, petrunde întréga fiintîia ei. Contra ei nu e iertatu nimenui sè se scóle si sè stè înainte cu nesce argumente usiorele, cum e buna óra si acel'a, de a ne conformá limb'a la aparintîia (cáci, întarimu, ar fi conformare numai la aparintîia) ceva mai multu latinei; séu cum ar fi si argumentulu, cá Societatea acad. într'o óra de debilitate omenésca a otaritu duplecarea, când scimu, cá acestu june institutu românu, îndata dela nascerea sa multu atacatu chiar în temeliele esistentîiei sale, nu una decisiune a sa o aduse nimica mai puțin decátu din respecte si temeiri sciintifice. Des-

Si ea erupse într'unu plânsetu atátu de sfașiatoru, încátu ênsusi Mr. Lyndilh se înspaimântá. Înse spaim'a lui durá numai unu momentu, cáci elu cunoscea femeile si sciea cá plânsulu lor nu vestesce pericolu. Déca fulgerile stralucescu, ne putemu teme; când înse începe sè verse plói'a, furtun'a resbunării a trecut.

Deci avêndu convingerea acést'a, elu o priviá tacêndu, pe când corpulu ei debilu tresariá în suspine dureróse.

Ulrich Mason îl amenintîia cu pumnulu.

— O! de asîu puté sè batu pe blastematulu acest'a! — esclamá elu.

Mr. Lyndilh atinse usiuru umerulu ei; ea se retrase, cá si când unu șierpe s'ar fi apropiatu de ea.

— Nu te atinge de mine si nu-mi vorbí! — strigá ea. Tu n'ai ânima, esti unu tiranu. Dáci, cá tatalu meu a fost aspru; elu înse nu mi-ar fi frântu ânim'a si nu m'ar fi aruncatu desperatiunii.

— Tatalu teu ar fi împuşcatu pe Robertu Lisle cá pe unu câne, — i response rece unchiulu ei, — în locu de a suferi cá mine luni întregi capriçieles tale. Elu de multu te-ar fi silitu sè te cununi cu Sir Hugo Charteris. Ia sém'a bine Olivio, sè nu facu si eu asemenea.

— Tu nu poti.

coperirea si aducerea acestora la lumina se tiène de istoria peste totu, si în specialu de istori'a literaturii române.

Sè ne întórcemu inse si sè venimu la obiectulu propusu.

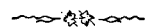
Neduplecarea cosunatóriilor are în limba-ne radecine multu mai adunce, temeiri multu mai profunde, psihologice si limbistico-istorice; carora, celu ce ar vré sè le atace si restórne, trebue sè contrapuna argumente celu puțin de aceeași valóre, de nu de mai mare. Asiá e?

Sè vedemu deci, cari sînt cele mai principale argumente pro si contr'a duplecării consunelor românesci? Dupa acea sè le cumpe-nimu cu nepartialitatea si seriositatea cuvenita sântiei causei.

Aice inse respectulu detoritu sciintiei si meritului necontestabilu ne împune placut'a oblegatiune, de a lasá renumitulu si binemeritatulu nostru filologu T. Cipariu cuvêntulu, ale carui „Principia de limba si scriptura româna“ (Blasiu 1860) le citám în acestu puntu din cuvêntu în cuvêntu. Êst'a atátu mai vêrtosu, cáci din esperientîia nu pré îmbucuratória scimu, cá amintitulu opu eminentu, si — dupa noi — celu mai principalu alu ilustrulu autoriu abiá câteva procente din literatii nostri juni si betrâni lu-cunoseu mai multu, decátu din titlu.

Dr. Gregoriu Silasi.

(Finea va urmá.)



— Asiá? Ce me împedeca sè chiám aici pe Sir Hugo si pe unu preotu, sè ve cunune îndata?

— Nici unu preotu nu va face acést'a.

— Sântî'a Sa parintele Georgiu Luftus ar face. Positiunea sa o are numai dela mine, elu cunosce tóte împregiurările si scie cá eu esecutu numai vointîia tatalui teu. Îti dau timpulu de o septemâna, Olivio; déca nu-ti vei veni în ori, vom vedé ce va puté fortî'a. Dupa ce vei fi cununata, tóte aceste vor încetá si vei iubi pe Sir Hugo. Vino acum la cina!

— Îti multîamescu, nu cinu.

— Cum voesci. Cumpenesce tóte bine, fii întie-lépta si crutîa-me cu melodramele tale. Îndata ce-mi vei dá cuvêntulu, te voi duce ér la Londra.

Elu esî din odaia, éra dêns'a cuprinsa de desperatiune își înaltîia capulu.

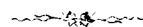
— Oh! Ddîeule! óre nu este ajutoru si indurare pentru mine nici în ceriu, nici pe pamêntu! — suspiná ea.

Ea statea aprópe de ferésta si rugatiunea ei fu ascultata îndata.

Dintre ramurile ulmului se redicá unu omu.

— Nu te teme, — șioptî omulu, — spune-mi cum sè-ti ajutu, si te voi ajutá!

(Va urmá.)



S A Z O N U ?

Conversare cu cetitórele.

— Schitie electorale. —

Înca trei patru dile si alegerile de deputati vor începe. Pân'atuncea tóte partidele se mai framênta înca odata, toti candidatii si toti cortesii acestora se 'ncêrca a mai capacítá odata pe cei siovaitori, spre a-si câstigá câtiva ómeni.

Se dice, cá de când au începutu mișcările electorale, vinulu s'a consumatu în mesura mai mare decâtu pân'atuncea.

Nu e mirare. Din urnele electorale are sê iésa adevèrulu, si déca cineva pregatesce ómenii sei pentru acele urne — cu vinu, lucréza în consonanția cu vechi'a dîcatóre latina, cá „în vino veritas.“

*

În timpul mai nou înse acésta dîcatóre vechia a trecutu prin óre-care reforma, s'a mai modernisatu.

Dnii candidati de deputati au aflu, cá spre a puté fi alesi, nu e de ajunsu numai adevèrulu, ci trebue sê aiba si — majoritate.

Spre acestu scopu înse mijloculu celu mai siguru e — rachí'a.

Astfel apoi — precum a însemnatu unu glumetiú — dîcatóreá vechia : „în vino veritas“ s'a modernisatu asíá : „în rachio majoritas.“

*

Majoritatea! Acest'a e lucrulu de capetenia. Macaru numai de unu votu, dar sê fia majoritate.

Pentru a puté obtíne majoritatea, aristocratulu dice democratulu „frate“, bogatulu face visite pe la cei saraci, contess'a se face nanasia la pruncii plugarilor, proprietarulu dá mâna cu lucratoriú sei, si asíá mai departe.

Dar si mai multu!

Pentru majoritate: avocatulu primesce procesele fára anticipatiune, cei doi preoti din o comuna se împaca, judele administrativu si judele regescu uita tóta rivalitatea, primarulu promite învetiatorulu cá i va scóte plat'a dela comuna, etc. etc.

Tóte pentru majoritate!

*

Candidatulu merge într'unu satu. Cortesii sei i dau informatiuni despre conducatoriú de acolo ai poporulu si despre tóte aspiratiunile lor.

Întra la unu preotu. Acel'a tocmai dórme pe unu divanu. Lânga elu pe mésa o sticla de vinu — mai tóta góla, o pipa mare si o corfa de tutunu.

Preotulu se destépta confusu, si se escusa, cá fu gasitu tocmai în starea acést'a.

— Nu te escusá, reverendissime, — i díce candidatulu, — somnulu e o naturala urmare a oboselei necontente cu care conduci în comun'a acésta deșteptarea si luminarea poporulu.

Preotulu se 'nhólba, si nu scíe viséza séu este elu deșteptu? Dar candidatulu continua:

— Activitatea dtale e cunoscuta pâna 'n cercurile înalte. Si credu cá nici nu va lipsí recunoscinti'a. Dta trebue sê capeti o decoratiune.

Preotulu nu mai póte de fericitu. Candidatulu ese îndestulitu. A câstigatu unu votu, si votulu acest'a i va conduce o jumetate de comuna.

*

Pe strada candidatulu întelnesce pe unu omu fórtè ambițiosu, care se lauda totu cu prietení'a ómenilor mari.

— Bine cá te aflu, frate, — ílu saluta candidatulu, — ministrulu presiedinte m'a însarcinatu sê-ti spunu salutare din partea lui.

Mai multi însi, cari se afla tocmai acolo, audu si ei acést'a, si ambițiosulu e fericitu.

Éra candidatulu díce: Érasi unu votu. Dar hai-damu mai departe!

*

Întra la unu mare contraru alu seu. Acela are o féta de maritu. Dar si soției lui i totu mai place a jucá rolu.

Candidatulu nu vorbesce nimica despre alegeri, si motivéza visit'a cu datorí'a sa d'a cercetá tóte familiile de frunte din acelu satu, dar spera cá în viitoru va viní mai adese ori, si atuncea vor viní si alti amici cu elu.

Apoi se duce, findu convinsu, cá mam'a si fét'a vor capacítá pe domnulu casei sê voteze cu elu.

Candidatulu scíe, cá acela care are cortesii femeiesci póte fi siguru de successu.

*

Si findu cá e siguru, nici nu-lu vomu mai însotí în visitele sale urmatóre.

Nu mai câteva síre si voiú încheiá.

Dilele trecute întelniú pe unu amicu, fost deputatu în diet'a trecuta, care síede în Budapesta.

— Dar tu — i dísei — nu-ti mai puni candidatúr'a nicairi?

— Nu, frate. E fórtè neplacutu sê síedu atát'a la síedintie si sê ascultu atâte vorbiri lungi. Eu mi-am gasitu alta cariera multu mai comoda si mai rentabila.

— Ce?

— Voiú deschide unu biurou si me voiú însarciná cu tramitèrea pe pósta a diurnelor acelor deputati, cari sânt atátu de ocupati acasa, íneátu n'au timpu sê mai vina si la dieta. Pretiulu unei espeditiuni lunarie va fi 5 fl. Bucurosú va platí ori care atát'a, cáci acésta suma e cu multu mai mica decâtu aceea ce ar trebú sê spesésca vinindu la Budapesta numai spre a-si scóte diurnele. E bine, mai totu-de-una lipsescu dela dieta câte 200 de deputati; deci dóue sute per 5 fl., ar fi tocmai 1000 fl. în fia-care luna!

Joseful Vulcanu

Pictorulu Selageanu din Craiova.

Reproducemu dupa „Románi'a Libera“ urmatorulu articulu:

Cu ocaziunea resboiului din urma, când bravur'a Românulu s'a deșteptatu din nou, opiniunea publica a aplaudatu pe toti acei, cari fia prin condeiu, fia prin penelu, au întreprinsu sê eterniseze faptele glorióse ale armatei nóstre. Unii artisti mai norociti cu productiunile lor si-au atrasu mai curêndu atentiunea publiculu. Sânt unii modesti, cari se lupta cu nevoile

de totu felulu si lucréza retrási si chiar nu cauta a capetá aplauzele publicului. Între acestia din urma putemu numerá si pe pictorul Selagianu din Craiova.

Pictorul Selagianu si-a facutu o șcôla buna si lucréza necontentitu în artea sa cu o maestría de admiratu. Toti cetățienii din Craiova cunoscú operile lui. Sôrtea a facutu sè remâe ignoratu de publiculu celu mare. Elu are mai multe tablouri cari potu figurá cu fala într'o galería româna.

Între aceste tablouri însemnâmu mai alesu urmátorele:

1) „Mórtea Atalei“, dupa Chateaubriand, tablou înaltu de unu metru si jumetate. 2) „Vlad Trepesîu-Voda“, la a carui compositiune d. Selagianu a avutu în vedere scrierea dlui Hasden. 3) „O baiadera.“ 4) „Unu capu de betránu“, aprofundatu în cetirea unei carti. 5) „Unu capu de evreu.“

Aceste tablouri cari au avutu placerea a le vedé în atelierulu dlui Selagianu, în Craiova, au fost espuse mai multu timpu în acelu orasiu si admirate de multi cunoscatori. Dar, o repetîmu, elu nu avú încuragiarea de a fi cunoscutu si gustatu de unu publicu mai întinsu. Ceca ce ne îndreptățesce a díce, cã în provincia unu omu de arte este espusu a remâne isolatu si chiar a parasí frumós'a missiune, pentru care simte în pieptulu seu foculu sacru, déca nu-si póte câstigá pe alta cale subsistenti'a si liniscea necesara artei si desvoltarei talentulu seu.

Numitele tablouri se afla acum espuse la d. Gebauer, pe calea Mogosióei, unde ori-cine póte admirá adeveratulu talentu alu acestui pictoru. Corecteti'a desemnului si a compositiunii, perspectiv'a si coloritulu dovedescu acést'a.

Pe timpulu resboiului din urma cu Turcii, pictorul Selagianu numai cu modestele mijlôce adunate din econmiile sale, s'a dusu pe câmpulu de lupta si a asistatu la luarea Nicopolei apoi s'a dusu la Plevna si a statu în taber'a cartierulu generalu de la Grivitîa si chiar la luarea Grivitiei. Nemultiamitu numai cu atât'a, în díu'a de 6 septemvre, a înaintatu în avant-posturi si pe când se asiediasé într'o câmpia cá sè desemneze positiunea Plevnei, bombele si glóntiele curgeau din redutele turcesci asiá, cá unu soldatu care de curiositate se uitá cum desemnéza pictorul Selagianu, a fost ranitu.

Intorcându-se la Craiova, se duse de mai multe ori la Calafat si a vedíuru cu ochii sei bombardarea Vidinului de catra bateriile române.

Acum pictorul Selagianu lucréza la o serie de tablouri, cari au sè represinte bravur'a soldatulu românú pe câmpulu de bataia.

Unu tablou terminatu si bine reusitu represinta primulu atacu la luarea Grivitiei. (Fotografi'a în mare a acestui tablou se póte vedé espusa la librari'a Socec). În tabloulu acest'a se represinta înnaltîmele din pregiurulu Plevnei si în departare se vedu maiestrosii Balcani. Vitézulu nostru Domnu încungiuratu de statulu seu majoru chiar sub bombele inamice, dupa ce a datu ordinele de asalte asista la lupt'a crâncena pentru luarea Grivitiei. Bateriele iau cu iutiél'a fulgerulu núue positi. Deja primele colóne s'au suitu pe înnaltîmele Grivitiei si abiá se mai vedu de fumu, când dorobantii înainteza cu unu pasu hotaritu si cu ochii tîntîti la Domnitoru saluta par cá aru díce: „Ne ducemu sè murimu pentru tíera si pentru Domnitorulu ei.“ Printre colóne se distinge neobositulu si în-

trepidulu generalu Davila, cu corpulu seu sanitaru, dându ajutoru celor cadîuti pe câmpulu de bataia chiar sub glóntiele inamice.

Din aceste puține schitié se póte vedé, cá pictorul nostru, dupa ce a studiatu consciinciosu în fağı'a locului, luptele armatei nóstre, scie sè le represinte astfel în cátu sè ne facemu o ideia completa despre aceste lupte, cari vor formá o pagina frumós'a în istori'a Românilor.

Sperâmu cá atâtú guvernulu, cátu si publiculu inteligentu si patriotu se vor grabí a încuragiá acést'a întreprindere a pictorulu Selagianu.

Iér pe d. Selagianu îlu îndemnâmu sè mérga înainte, înfruntându ori ce nepartiniri ale sortii; sè continue a ne representá mai alesu scene din viét'i'a naționala si sè-si aduca aminte, cá perseveranti'a a fost totu-de-una unu elementu esentialu si prin urmare necesaru alu talentelor.

P u n c i u .

Pe timpulu congressulu din Berlin se dadura mai multe serate în onórea membrilor congressulu.

La us'a din aceste principess'a Teck, díse lordulu Beaconsfield:

— Dta ai asiá putere mare, ce vrei aceea se întempla; spune-mi dara ce voiesci?

— Éu? — eu — nu vreu decátu o bucatica de cartofi.

*

Dilele trecute Beaconsfield se bolnavi. Ambasadorulu russescu numai decátu tramise pe secretarulu seu a se informá de starea sânetătii ministrulu presiedinte englesu.

Acest'a multiamí de atentiune, si raspunde, cá nu se afla în pericolu. Medicii i-a recomandatu numai linisce.

— Dar putîntelu Cipru totusi ati beutu, — raspunde secretarulu, — síefulu meu e de parere, cá acest'a póte sè ve strice.

— Asiá? Spune-i, te rogu, sè fia liniscitu; nu mi se va întemplá nimica, pentu cá — *pro Batum est.*

*

La unu esamenu de geografiá.

— Unde zace Bosnia?

— Bosnia zace în miseria si saracia.

*

Doi scolari:

— Mei, de ce te bucuri tu asiá de tare?

— Cum sè nu me bucuru? La adunarea de eri alegatorilor dascalulu nostru a mâncatu asiá bataia, încátu va trebui sè zaca vr'o dóue septemâni.



Literatura si arti

Cânteculu Gintei Latine este deja tradusu si în limb'a hebreica, si înca de dóue ori. Primulu traducatoru e rabinulu din Berlad, A. Taubes; alu doile este M. S. Rabener, directorulu orfelinatulu I. Neuschatz din Iasi.

Dlu V. A. Urechia a începutu sè-si publice tóte operele. Tóte scrierile sale vor formá 26 de volume, afara de alte 10 cari vor cuprinde cursulu seu de is-

toria națională, ținută la facultatea de litere din București. Seria A., tom. I Teatru: „Drame“; seria B., conferințe și discursuri. Două volume de peste 400 pagini fiecare, au și aparut. Nu le-am vădit.

✕ **Dlu Gr. G. Tocilescu**, directorul muzeului de anticități din București, unul din stimatii colaboratori ai noștri, care a fost însărcinată de guvern să facă o excursiune la schitul Verbila din județul Prahova, a făcut un raport — care s'a publicat și în Monitorul — asupra noulor și interesantelor sale descoperiri.

✕ **Dlu C. Esarcu** a publicat la București o carte foarte interesantă, care conține descoperirile sale istorice în arhivele Italiei, în Veneția, Florența și Urbino. Aceste documente răspândesc multe lumini asupra istoriei noastre. De aceea recomandăm colecțiunea dlui Esarcu tuturor iubitorilor de istorie. Prețului nu-lu scim.

✕ **Diure nouă**: „Drapelul democrației“, la Focșani, — „Dunarea“, în București.

Biserica și școala.

✕ **Consistoriul din Arad** în ședința sa dela 23 I. tr. a ales pe dlu dr. Lazaru Petrovičiu de profesor la institutul teologico-pedagogic din Arad. Noul profesor, precum scriserăm, a terminat în vîră această cursul de filosofie la universitatea din Budapesta.

✕ **Carti școlare**. Ministerul instrucțiunii și culturii în România publică concursul pentru un abecedar în usul școlilor primare, urbane și rurale. Abecedarul se va elabora în condiții de a se întrebunătăți atît cu metodelor fonetică, cît și cu silabicități și peste tot intuitiv. Volumul întregu nu va fi mai mare decît cel multu dela 4—5 cîte tiparite. Terminul 14 decembrie a. n., premiul 2000 lei și 4000 exemplare tiparite; pentru edițiunile următoare se vor da autorului 1500 exemplare.

✕ **Capelă română din Lipsca**. P. C. archimandritu Parteni S. Clinceni, licențiatu în teologie dela facultatea din Atena, se numește în postul de superior alu capelei române din Lipsca, în locul P. C. archimandritu Valerian.

✕ **Daruri pentru biserică**. Dlu Petru Calciunariu avocatul în Orșova-vechia, a daruit prin o colectă făcută dela mai mulți domni din Orșova bisericii din Borloveni nou, comitatul Severin, sumă de 17 fl.; era parintele preotul din Maidanul Adam Popoviciu a daruit totu acelei biserici unu chivotu în preț de 30 fl.

Ce e nou ?

Domnă României — precum cetim în „Românul“ — a binevoitu a manifestă, că și Domnul, unu viu interesu pentru nenorocirea dlui prim-ministru Ionu Brătianu. Eta telegramele, ce Domnă a avut înaltă bunăvoință d'a adresă dnei Brătianu: „Sinaia, 17 Iuliu. Ieu cea mai via parte la marea îngrijire ce v'a isbitu atît de pe neașteptate. Rogu pe Dumnedeu s'acorde o grabnică însănătoșire dlui Brătianu, care e atît de necesaru principelui și țării, și în crisa ce străbatem mai multu decît ori cînd. Sîm trista că lipsesc din București. Elisabeta.“ — Alu doile telegramu: „Sinaia, 19 Iuliu. Speru că starea multiamitoare continua și că noaptea a

fost bună. Multămescu lui Dumnedeu, că ne-a scapatu și-lu rogu d'a-i da o grabnică însănătoșire. Așmă mi s'a înfioratu, cînd am aflatu amenunțele. Mii de amicitii. Elisabeta.“

Trupele de ocupațiune austro-ungare au trecut în Bosnia! Acestă e noutatea cea mai importantă a zilelor trecute. Trecerea s'a făcutu în 29 Iuliu deminția la Brod. Mai înainte trecu o brigada sub conducerea arhiducelui Ioanu Salvator, și intră în Berbir. Apoi urmara alte trupe, și în decursu de trei ore toate trupele trecura Sava. Br. Philippoviciu a publicat o proclamațiune către locuitorii de acolo, în care le anunță, că nu vine că inamicu, ci că amicu, vrîndu să facă ordine și pastrîndu libertatea națională și de cultu a tuturor. Locuitorii nu opuseră nici o rezistență. Așmă dara ocupațiunea Bosniei a începutu.

✕ **Dobrogia** va intră în posesiunea României — conformu scirilor din diure — cam pe la mijlocul lui augustu. Se dice, că comandantul militar și civilu alu ei are să fie colonelul Angelescu, carele a condus atacul în contra Griviței.

Basarabiă va trece în stăpînirea rusă asemeni cam la mijlocul lui augustu. Din Bolgradu se scrie, că personalul administrativ rusesc pentru Basarabiă e deja numit; unii funcționari au și sositu.

Cum se retragu rusii. „Drapelul Democrației“ spune că Rusii, cari stăționau pe marginea Milcovului, primindu ordine de plecare, au și pornit spre Ploesci, dîndu focu la baracele și la fînulu ce aveau în lagaru, de și li se oferisera prețuri destulu de avantajoase.

Rusii în Dobrogea. Se depesiceza din Chis-tendje diuarului „l'Orient“, că rusii pe acolo au făcutu mai multe lucrări de fortificații, pe cari zilele trecute le-au mai întaritu cu tunuri Krup de mare calibru. Două batalioane de infanteria și o companie de geniu au primitu în același timp ordinulu de a ridica noue redute la Cernavoda. Telegramă spune apoi, că populațiunea e reu tratată de rusi și că totu aștepta cu doru diuă că România să ia în stăpînire țiera. Comerțulu suferă multu prin taxele puse de rusi. Mai multe familii au de gîndu să parascescă țiera, spre a se rentorcer numai atunce deca Româniă va cuprinde Dobrogia.

Italia e agitată și face mari demonstrațiuni în contra Austro-Ungariei. Ieta cauză acesteia: Congresulu dela Berlin a lovit pe Italiani în interesele lor cele mai scumpe. Posesiunea Ciprului, pe lînga cea a Maltei și a Gibraltarului, asigura Angliei dominațiunea Mediteranei, asupra careia, prin tradițiune și prin pozițiunea geografică, ar trebui să domine Italia. Se mai adaugem, că regele Italiei poartă de secolu titlulu de „re del Cipro“, mostenindu dela Lușignani dreptulu dinasticu asupra acestei insule, pe care fără nici unu dreptu o apuca acum Anglia. În același timp, introducerea Austro-Ungariei în Bosnia și în Hertegovina întaresce imperiulu habsburgicu tocmai din cea parte din care ilu amenință de multu reclamațiunile Italiei asupra unor regiuni de naționalitate italiană. Italia o simte această și este profundu indignată. Ce va fi sfîrșitul, nu se știe.

Slepurile damelor în Praga au provocat așmă de mare resensu, încatu consiliulu comunalu a decisu



în sîedintî'a sa de la 22 julie sè rîge pe femei prin publicitate, sè nu mai tîresca pe strade niste şlepuri atîtu de lungi, cîci astfel facu pravu mare si îniurintîa periculîsa asupra sanetîtii.

Femeile la alegeri. Mişcările electorale s'au început cu mare sgomotu în Budapesta. Sînt o mulţime de candidati. Si mai alesu în suburbiulu Terecianu, locuitu mai alesu de jidovi, sînt mari agitîuni. Unulu din candidatii acelu suburbiu, Helfy, si-a desfasîuratu mercuri sér'a program'a. Înainte de a se tîne acést'a, comitetulu partidei a primitu o epistola colectiva dela mai multe dame, în care acele regretîndu, cî nu potu si ele luá parte activa la alegeri, anuncia cî celu puşinu îsi vor esprimá simpatî'a lor faşia de candidatulu, decorîndu si iluminîndu locuintîele lor pe unde va sè trecá cortegiulu partidei lui Helfy. Ceea ce ele au promis, au si facutu.

Sciri merunte. Din Constantinopole se scrie, cî acolo lupt'a cu Grecî'a se considera cî înlaturabila. — De la atentatulu lui Hîdel pâna la 6 julie au fost condamnatu în Germanî'a 388 de însi pentru crim'a de lesemaiestate. — Rusii au ocupatu în 22 julie Sîumla. — Urmarirea si sfîrsirea liniei ferate Ploesci-Predélu s'a datu în întreprindere lui Guilloux. — Daun'a causata prin foculu din cas'a dlui Georgiu Mocioni se urca la vr'o 25,000 fl., si nu tîta cas'a, ci numai acoperisîulu a fost asiguratulu la 6000 fl. — Caleulu din Praga s'a plînsu unui prietenu alu seu, cî nu scîe unguresce si astfel nu pîte fi aplicatu în Ungaria, unde ar avé mai multu „de lucru.“ — Pe calea ferata între Hejasfalva si Erked (Transilvania) s'a aprinsu unu vagonu cu marfuri, si a arsu; pagub'a se urca la 10,000 fl.

Tabloulu reprezentantilor de la congressulu din Berlin. Cetimu în „Telegrafulu“ din Bucuresci: Se scîe, cî în tîte evenimentele acei cari specula mai multu cu ômenii produsu de acele evenimente sînt mai cu sîma fotografii si autorii de tablouri. Chiar la noi, cu ocasiunea celor din urma fapte resboinice, cîte tablouri de diferite categorii n'au inundatu tîer'a!

Cu ocasiunea congressulu, nici Berlinulu nu putea deci sè remâie scutitu de inundatiunea tablourilor si a fotografielor. Cîtîva fotografi dederu parşialu fotografi'a membrilor de la congressu. Unu altulu, cî sè lase pe jos pe confratii sei, gasi cî ar fi mai bine sè faca unu tablou în care sè fia toti membrii congressulu la unu locu, ceea ce si puse în executare. Ce-va curiosu înse, între toti reprezentantii puterilor mari nu s'a trecutulu în tablou nici din ai Greciei, nici din ai Serbiei, nici din ai Muntenegrului, ci numai unulu din reprezentantii Romîniei, d. Ionu Bratianu.

Dupa publicarea acestui tablou, d. Bratianu se duse la principele Gorciacoff spre a mai staruî în privintîa drepturilor nôstre. Cu acêsta ocasiune cancelarul rusescu, dupa cum ne spune unu diaru berlinesu, s'a adresatu catra d. Bratianu si a dîsu:

— Eu me miru de staruintî'a dvîstra asupra pastrîrii Basarabiei. Dar nu ve gînditi cîtu serviciu a adusu Rusî'a tîerei dvîstre. Ei i datoriti positiunea ce aveti, ei datoriti onîrea cî între toti reprezentantii congressulu din statele cele mici numai Romîni'a e represintata prin dta!

— Sè-mi dati voe, principe, — respunse d. Bratianu, — sè ve spui o anecdota romînesca, care se aplica la cuvintele dvîstre.

— Ascultu cu placere.

— Unu boieru de la noi a tramisu pe unu tîganu la unu prietenu alu seu în alta mosîa cu o traista plina cu raci si o scrisîre.

„Tîganulu, pe drumu fiindu pré caldu, s'a opritu sub unu stejaru, sè se mai odihnîesca, a atîrnatu traista de stejaru si s'a culcatu. Cînd s'a desteptatu, si a luat traist'a în mâna, n'a mai gasitu nici unu racu în ea! Fiindu unu lacu aprîpe, toti racii fugisera în lacu.

„Ce sè faca tîganulu? Sè duca celu puşinu scrisîrea. Asîa si face. Se presinta dar la prietenulu staipînului seu si i dà scrisîrea. Acela o cetesce si ajunge la fras'a unde se scriá cî i tramite dîue-sute raci.

— Dar bine, tîgane, aici se vorbesce de raci!

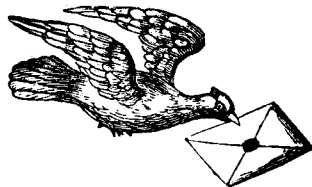
— Se vorbesce boerule? Care va sè dica sînt în scrisîre? Apoi bine cî sînt acolo, cî din traista s'au dusu de multu.

„Asîa si cu Romîni'a, terminá d. Bratianu. Bine cî e represintata în tablou, cîci drepturile ei s'au dusu în lacu.“

Suvenirea mortilor.

Ioanu Grozescu, bunulu si iubitul preotu din Banatu-Comlosiu, parintele repausatulu june poetu Iulianu Grozescu, dupa o bóla abiá de cincî díle, a încetatu din viétîa la 26 julie. Remasîtiiele pamîntesci ale adormitului în Domnulu se înmormîntara la 28 julie, cu ceremonia convenabila, sub conducerea protopopulu tractualu Vincenşiu Sierbanu, fiindu de faşia tîta comun'a. Pe repausatulu îl plîngu nu numai ai sei: veduv'a, fiii, fiicele, consîngenii si amicii, ci îl plînge totu poporulu.

Post'a Redactiunii.



Biserica-Alba. Amu cetitu cu placere epistol'a. De cumva ai timpu, transforméza-o într'unu artîcîlu!

Bucuresci. Regretîmu, cî sîntemu fortiatu a ne degagiá, cîci în fîi'a nôstra nu se pîte vindecá acea *maladia*.

➡ În joi'a viîtîre neputîndu sè apara „Familia“, anticipá nu nrulu acelu acuma, alaturîndu la numerulu presinte o jumetate de cîla, si astfel acesta contîne o cîla întregá.

➡ Rugîmu pe acei abonanti ai nostri a caror abonamente au espiratu la finea semestrulu primu, cu nr. 48, sè binevoiésca a le rennoi cîtu mai curîndu, séu a ne retramite nrile déca nu vreu sè aiba si mai departe fîi'a nôstra.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru : **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi în Pest'a. 1878. Calea tîerei nr. 39.